Vilniaus universiteto studijų programų rengimo, vykdymo ir tobulinimo tvarkos aprašo priedas

(Vilniaus universiteto studijų dalyko (modulio) aprašo tipinė forma lietuvių kalba)

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Etnolingvistikos įvadas	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): doc. dr. Ilona Mickienė **Kitas / a (-i):**	Kauno fakulteto Kalbų, literatūros ir vertimo studijų institutas ☒ Socialinių mokslų ir taikomosios informatikos institutas ☐

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji ☒ antroji ☐	Privalomasis dalykas ☐ Pasirenkamasis dalykas ☐ Bendrauniversitečių studijų dalykas ☐ Individualiųjų studijų dalykas ☒ Tarpkryptinis dalykas ☐

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Paskaitos, seminarai	Pavasario semestras	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai:	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):**
nėra	nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	140 val.	48 val.	92 val.

Dalyko (modulio) tikslas		
Dalyko tikslas – suteikti studentams teorinių žinių apie etnolingvistikos sampratą, tyrimo objektą ir vietą humanitarinių mokslų sistemoje, atskleisti kalbos, kultūros ir tautinės tapatybės sąsajas bei ugdyti gebėjimą analizuoti kalbą kaip kultūros reiškinį ir tautos pasaulėvaizdžio raiškos priemonę.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	**Studijų metodai**	**Vertinimo metodai**
Gebės paaiškinti kalbos ir kultūros sąveiką, analizuoti kalbos reiškinius kaip kultūrinės raiškos formas ir	Įtraukiamoji paskaita; mokslinės literatūros studijavimas; grupinės	Seminarai (aptariamo klausimo svarstymas žodžiu).

atpažinti jų sąsajas su tautos pasaulėvaizdžiu.	diskusijos; savarankiškas praktinių užduočių atlikimas.	
Gebės analizuoti etnolingvistikos tyrimus, įvertinti tarpdalykinių ryšius ir jų reikšmę kalbos ir kultūros reiškinių tyrimams.	Probleminis dėstymas; mokslinės literatūros studijavimas; informacijos paieška ir jos sisteminimas.	Tarpinis atsiskaitymas (rašto darbas ir jo pristatymas auditorijoje).
Gebės savarankiškai analizuoti lietuvių kalbos reiškinius, atskleisti jų sąsajas su tautos kultūra, pasaulėvaizdžiu ir tradicijomis, tinkamai vartoti mokslinę terminiją bei taikyti kalbos analizės metodus.	Įtraukiamoji paskaita; pavyzdžių nagrinėjimas; grupinės diskusijos; savarankiškas praktinių užduočių atlikimas.	Egzaminas (atvirojo tipo klausimai ir praktinė užduotis).

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**							**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Savarankiškai atliekamos užduotys**
1.Įvadas į etnolingvistiką: sąvokos ir tyrimo objektas. Etnolingvistikos objektas. Kalbos pasaulėvaizdis, jo struktūra. Pagrindinės etnolingvistikos problemos. Ryšys tarp kalbos, kultūros ir tautinės tapatybės.	3		1				**4**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
3. Kalbos ir kultūros santykis. Kalba ir tradicinė etninė kultūra. Kalbinė pasaulėžiūra lietuvių kultūroje. Kalbos ir kultūros reiškinių paralelizmas. Lietuvių kalbos pasaulėvaizdžio ypatybės (tautosaka, mitologija, kalendorinės šventės).	3		1				**4**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas privalomosios ir papildomosios literatūros studijavimas.
4. Metaforizacijos reiškiniai etnolingvistiniu aspektu. Metaforos ir palyginimai, nusakantys atmosferos reiškinius įvairiose kalbose, jų interpretacija.	3		2				**5**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. *Atmosferos reiškiniai frazeologijoje.*
5. Kalba ir mitologinis mąstymas Mitologemų atspindžiai kasdienėje kalboje. Mitologinė leksika etnolingvistiniu aspektu. Analizės metodai. Lietuvių palyginimų, frazeologinių junginių analizė.	3		2				**5**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. *Frazeologiniai junginiai su mitinių būtybių pavadinimais.*
6.Tautosaka kaip etnolingvistikos šaltinis. Patarlės, mįslės, dainos – kaip pasaulėžiūros atspindžiai Semantinių laukų analizė tautosakoje.	3		2				**5**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. *Patarlės analizė pagal reikšmės laukus.*

7. Vertybių laukai kalboje. Vertybinės priešpriešos (gėris–blogis, savas–svetimas). Kalbiniai vertybių indikatoriai. Lietuviškos vertybinės paradigmos.	3		1				**5**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
8. Metodologiniai principai: etnolingvistinė analizė. Tekstų atranka ir analizės etapai. Leksinė ir semantinė analizė. Lyginamoji etnolingvistika.	3		1				5	8	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. Seminaras: *Vandens įvaizdis lietuvių kalboje.*
9. Kalba ir tautinė tapatybė. Kalbos vaidmuo tautinės tapatybės formavime. Kalbinė politika ir savimonė. Etnolingvistika ir tautinis pasakojimas.	3		1				**5**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
10. Kalba ir pasaulėvaizdis globalizacijos sąlygomis. Kalbos pokyčiai modernioje visuomenėje. Skaitmeninės kultūros poveikis kalbinei pasaulėžiūrai. Globalių ir lokalinių reikšmių susidūrimas.	4		1				5	8	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas. Diskusija: *Kalba kaip pasipriešinimo ar savisaugos forma.*
11. Etnolingvistinė analizė šiuolaikiniuose tekstuose. Reklama, žiniasklaida, socialiniai tinklai. Kaip tradiciniai simboliai transformuojasi naujoje kalbinėje aplinkoje. „Kultūrinio kodo“ samprata.	3		2				**5**	**8**	Paskaitų medžiagos analizė. Savarankiškas literatūros studijavimas.
12. Praktinio darbo – tyrimo- rengimas (pvz., „Deivės lietuvių kalboje“, „Namų įvaizdis dainose“).								**8**	Praktinio darbo – individualaus tyrimo – pristatymas. Diskusija, refleksija, metodinių iššūkių aptarimas.
Egzaminas								4	
Iš viso	32		16				**48**	**92**	
Pastaba: ne daugiau kaip 4 [NUTARIA SPK] kontaktinio darbo val. gali būti pakeičiamos socialinių partnerių kviestinėmis paskaitomis arba edukacinėmis išvykomis pas socialinius partnerius.									

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Praktinis darbas	60	Iki 16 semestro savaitės	Praktinis darbas vertinamas 10 balų. Vertinami šie aspektai: tiriamosios empirinės medžiagos atranka; mokslinių problemų formulavimas, teorinis tyrimo pagrindas (išsamumas, dėstymo logika); praktinė duomenų analizė; išvadų pagrįstumas; kalbos taisyklingumas, citavimo etika, dalyvavimas diskusijose, tinkamas atsakinėjimas į klausimus.
Egzaminas	40	Per sesiją	Apklausa raštu (sudaro 4–6 atvirojo tipo teoriniai klausimai) ir praktinė užduotis (konkrečių žodžių ar frazeologinių junginių etnolingvistinė analizė). Vertinant abiejų užduočių vertė vienoda. Vertinami šie raštu pateiktų atsakymų aspektai: gebėjimas analizuoti teorinę literatūrą, turinio išmanymas; pagrindinių sąvokų prasmės suvokimas; problemos suvokimas bendresniame kontekste; praktinės duomenų analizė; išvadų pagrįstumas.

DĖL DALYKO LAIKYMO EKSTERNU

Pažymėti ☒					Jei leidžiama, pateikti sąlygas
Neleidžiama	☐	**Leidžiama**	☒		

Pažymėti ☒				Jei leidžiama, pateikti sąlygas
Neleidžiama	☐	**Leidžiama**	☒	Atsiskaitant dalyką eksternu, rengiamas projektas arba esė (40 proc.), kuris dėstytojui el. paštu (arba įkeliamas į emokymų aplinką) pateikiamas ne vėliau kaip prieš 5 d. d. iki egzamino, ir laikomas egzaminas (60 proc.). Vertinant projektą / esė ir egzaminą, taikomi tokie patys kriterijai, kaip ir studijuojant dalyką nuosekliai

DĖL GENERATYVINIO DIRBTINIO INTELEKTO (GDI) ĮRANKIŲ („CHATGPT“ AR KT.) NAUDOJIMO STUDIJUOJANT DALYKĄ:

Pažymėti ☐				Jei leidžiama, pateikti sąlygas, kt.
Neleidžiama	☒	**Leidžiama**	☐	

Pažymėti ☐				Jei leidžiama, pateikti sąlygas, kt.
Neleidžiama	☒	**Leidžiama**	☐	GDI galima naudoti tik dėstytojai nurodžius, kad vieną ar kitą užduotį galima rengti naudojant GDI, kitu atveju, **nevertinama**. Jei užduotims atlikti leidžiama naudotis GDI įrankiais, griežtai laikytinasi citavimo reikalavimų, numatytų Dirbtinio intelekto naudojimo Vilniaus universitete gairėse

DĖL STUDIJŲ REZULTATŲ PASIEKIMO PAŽANGOS

Studentui, (1) nuosekliai semestro laikotarpiu per praktinius užsiėmimus (seminarus, pratybas, kt.) nedemonstruojančiam numatytų dalyko (modulio) studijų rezultatų pasiekimo pažangos ir (2) neįvykdžiusiam visų tarpinių atsiskaitymų reikalavimų ir užduočių dalyko apraše numatytu laiku, **neleidžiama** dalyvauti egzaminų sesijoje.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Gudavičius A.	2009	Etnolingvistika (Tauta kalboje)		Šiauliai, ŠU leidykla
Gudavičius A.	2007	Gretinamoji semantika		Šiauliai, ŠU leidykla
Rutkovska K., Smetona M., Smetonienė I.	2017	Vertybės lietuvio pasaulėvaizdyje		Vilnius, Akademinė leidykla

Smetonienė I., Smetona M., Rutkovska K.	2019	Kalba. Tauta. Valstybė		Vilnius, VU leidykla
Smetonienė I., Smetona M., Rutkovska K.	2021	Žemė. Motina. Duona		Vilnius, VU leidykla
Neil Philip	2005	Mitologijos enciklopedija		Aktėja
	1999	Mitologijos enciklopedija	I–II tomai	Vilnius, Vaga
Papildoma literatūra				
Jasiūnaitė B., Konickaja J.	2003	Atmosferos reiškiniai frazeologijoje: sniegas	Kalbotyra, t. 51(2), 45 – 60.	Vilnius: Mokslas
Jasiūnaitė B.	2010	Šventieji ir nelabieji frazeologijoje ir liaudies kultūroje	skyriai pasirinktinai	Vilnius: VUL
Jasiūnaitė B.	2002	Nepaprasta žmogaus kilmė frazeologijoje	Baltistica, t. 36(2), 277–297.	Vilnius: VUL
Jasiūnaitė B.	1995	Endriejaviškių pejoratyvinė leksika	Kalbotyra, t. 44(1), 35–56	Vilnius: Mokslas
Jasiūnaitė B.	2005	Eufemizmai tarmėse bei tautosakoje: problemos ir perspektyvos	Baltistica, VI priedas, 101–117.	Vilnius: VUL
Masiulionytė V.	2007	Apie vieną pasaulio modelio fragmentą: orus valdančios būtybės lietuvių ir vokiečių frazeologijoje	Filologija 12, 66–83.	Šiauliaii: ŠU leidykla
Marcinkevičienė R.	2001	Tradicinė frazeologija ir kiti stabilūs žodžių junginiai	Lituanistica, 4 (48), p. 81 – 98	
Pauparėlytė-Klovienė S.	2007	Lingvistinės kultūrologijos bruožai	skyriai pasirinktinai	Šiauliai: ŠU leidykla
Župerka K.	2001	Tėvynės erdvė kaip stiliaus tautiškumo veiksnys. *Tautinio tapatumo ir tautinės kultūros problemos*.	II. Lietuviai ir lituanistika už Lietuvos ribų XX a. Kn. 5–6.	Vilnius: Pasaulio lituanistų bendrija